

Nem kevésbé dícséretes és példamutató a Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete szakembereinek, illetve a Szabadkai Városi Múzeum munkatársának a közreműködése.

A szerkesztő a rendelkezésre álló anyagot — a dolgozatok tárgykörének figyelembevételével — négy fejezetre tagolta: I. Falutörténet, társadalomkép, helyismeret (9 dolgozat); II. Mezőgazdaság, ipar, kisipar, közlekedés (10 dolgozat); III. Társadalmi-politikai szervezetek, egyesületek, társulatok (6 dolgozat); IV. Művelődési élet, oktatásügy, néphagyományok (9 dolgozat).

Legalaposabbnak, legtartalmasabbnak az I. és a IV. fejezetet véljük, ezek képezik terjedelem tekintetében is a könyv jelentősebb ré-

szét. Általában a II. és a III. fejezetre tartjuk érvényesnek a jelentős tudományos múlttal rendelkező szerkesztő mérlegelését, megállapítását: „... a rendelkezésünkre álló idő alig tette lehetővé, hogy illő alapossgal, elményültséggel fogjunk bele az egyes részkérdések megírásába. Nem volt mód tehát arra, hogy levéltári és könyvtári kutatásokat végezzünk, be kellett érniük az ismertek feldolgozásával és a falu életére vonatkozó, szájhagyományozott adatok bemutatásával.” (*Könyvünk elé*)

Hisszük azonban, hogy az elkövetkező időszak nem a lanyhulás, hanem a fokozott érdeklődés időszaka lesz, amelynek eredményeként Gombos alaposan kimunkált — és nem csekély érdeklődéssel várt — monográfiája is elkészül.

PATÓ IMRE

EGY ÉLETMŰ DOKUMENTUMA

SZIRMAI ENDRE: *Szirmai Károly műveinek bibliográfiája*.

A Szirmai Károly Társaság és a Szirmai Károly Archivumok kiadása, München — Stuttgart — Rio de Janeiro, 1978.

A Szenteleky örökébe lépő szerkesztő és sokoldalú alkotó: költő, novellista, kritikus stb. műveinek rendszerbe foglalt felsorolását, leírását tartalmazza könyvespolcunk újabb kötete.

„Az emberi élet az elmúlás útján halad. Ez azonban nem jelentheti munkánk hiábavalóságát, elért eredményeinek a megsemmisülését. A kései utódok sokszor még évezredek múltán is olvassák és csodálják az emberi szív, agy és kéz alkotásait” — írja a bibliográfia előszavában az író, aki maga vállalkozott arra, hogy összegyűjtse, rendszerbe foglalja és közzétegye apja irodalmi hagyatékának adatait. Az idézett gondolatokkal igazolja eljárásának, magának az igen fáradságos és költséges vállalkozásnak a helyénvalóságát: egybegyűjteni, megőrizni és átadni az utódoknak további megőrzésre,

ápolásra. Természetesen számunkra is meggyőzőek e sorok, de nem csupán e sorok általi „meggyőzetésünk” hatására mondjuk ki, mi is indokoltnak, jelentős mozzanatnak tartjuk a bibliográfia megjelentetését mind az életmű felmérése, értékelése, mind pedig utóélete vonatkozásában, hiszen napjainkban is az alkotás virágzó utóéletének vagyunk a tanúi: Szirmai Endre: *A magányos óriás* I. kötet. A Szirmai Károly Emlékbizottság és a Szirmai Károly Archivumok kiadása, 1976.; *Szirmai Károly művei a kritika tükrében*. Megemlékezések, levelek, tanulmányok, kritikák, interjúk. A Szirmai Társaság és Archivumok kiadása, St. Gallen—Stuttgart—New York, 1977.; Szirmai Károly: *Mindig elválni valakitől* (novellák). A Szirmai Károly Emlékbizottság kiadása St. Gallen, 1976.; Szirmai Károly: *Szavak esté-*

je. Válogatott tanulmányok, bírálatok és irodalompolitikai cikkek. A Szirmai Társaság és Archívumok kiadása. St. Gallen—Stuttgart—Sydney, 1978. (Csupán az önálló köteteket soroltuk fel.)

A bibliográfia szakrendszere a szélességében és mélységében is hatalmas életmű rétegződését tárja fel, és ennek megfelelően hét nagyobb fejezetre tagolódik:

I. Önálló kötetek. II. Műfajok szerinti részletes bibliográfia: 1. Költemények, 2. Regények, regénytörödékek, 3. Novellák, elbeszélések, karcolatok, 4. Színpadi művek, jelenetek, 5. Tanulmányok, bírálatok, irodalompolitikai cikkek, jegyzetek (kiadatlan írások, fogalmazványok, vázlatok is!), 6. Levelezés. III. Antológiák, évkönyvek, tankönyvek. IV. Irodalom. (Kézírtos munkák, sajtó alatt levő művek is!) V. Versek és egyéb szépirodalmi művek. (Sz. K.-ról szóló és Sz. K.-nak ajánlott írások.) VI. Festmények, rajzok, szobrok, fényképek Szirmai Károlyról. VII. Szirmai Károly műveinek fordításai.

A felsorolt fejezetek közül a kutató számára talán a levelezés anyagának a tanulmányozása jelent igen izgalmas területet, hiszen ez az életmű legintimebb része, és éppen ezért eddig a legismeretlenebb is. Persze meg kell azonban jegyeznünk, hogy

a levelezés anyagának az ilyen feldolgozásával — csupán a levelező társak neveinek felsorolásával — nem érthetünk egyet.

Elfogadjuk azonban azt, hogy óriási feladatra vállalkozott Szirmai Endre a bibliográfia összeállításával egyébként is, a levelezés anyagának feldolgozása nélkül is, amely legalább annyi munkát igényelne, mint az egész kötetnek az összeállítása a levelezésen kívül. Erezzük a bibliográfia szerzőjének az igyekezetét, azzal, hogy ha távol is áll ennek az anyagrésznél a feldolgozása a megkövetelt filológiai pontosságtól, mégis a kutatók számára bizonyos tájékoztatást kívánt — előzetesen is — nyújtani.

Eppen azért, mert maga a szerző is további gyűjtőmunkát végez, a gyűjtött anyagot vizsgálódás, rendszerezés tárgyává teszi, és azért is, mert mint ahogyan ő maga is mondja: „...e bibliográfia ... sem ... tekinthető teljesnek, tökéletesnek, véglegesnek, csupán első összefoglalási kísérletnek, amely — egy új, javított és bővített kiadás megjelenéséig — remélhetőleg ebben a formájában is segíti és további kutatásra ösztönzi a jelen és a jövő irodalomtörténészeit”, tehát éppen ezért várjuk a teljesebb bibliográfiát, noha a jelen munka sem csupán „első összefoglalási kísérlet”. Több, sokkal több annál!

PATÓ IMRE